

Министерство образования Республики Беларусь
Белорусский государственный университет
Филологический факультет
Кафедра китайской филологии

СОГЛАСОВАНО

Заведующий кафедрой

_____ Хмельницкий Н.Н.

«30» марта 2020 г.

СОГЛАСОВАНО

Декан факультета

_____ Ровдо И.С.

«02» апреля 2020 г.

СОГЛАСОВАНО

Председатель учебно-методической
комиссии филологического факультета

_____ Хмельницкий Н.Н.

«02» апреля 2020 г.

Речевой этикет восточного иностранного языка

Электронный учебно-методический комплекс
для специальности: 1-21 05 07 «Восточная филология»

Регистрационный № 2.4.2-12/101

Составитель:

Фу Сюеин, преподаватель кафедры китайской филологии

филологического факультета Белорусского государственного университета

Рассмотрено и утверждено на заседании Научно-методического совета БГУ
28.09.2020 г., протокол № 1.

Минск 2020

УДК 811.581'271(075.8)

Р 46

Утверждено на заседании Научно-методического совета БГУ
Протокол № 1 от 28.09.2020 г.

Решение о депонировании вынес:
Совет филологического факультета
Протокол № 6 от 02.04.2020 г.

Составитель:

Фу Сюеин, преподаватель кафедры китайской филологии
филологического факультета Белорусского государственного университета

Рецензенты:

Лю Сулин, заместитель директора Республиканского института
китаеведения имени Конфуция Белорусского государственного университета,
доцент;

Гончар С. В., заведующий кафедрой иностранных языков УО
«Гродненский государственный университет имени Янки Купалы», кандидат
филологических наук, доцент.

Речевой этикет восточного иностранного языка : электронный учебно-
методический комплекс для специальности: 1-21 05 07 «Восточная
филология» / БГУ, Филологический фак., Каф. китайской филологии ; сост.
Фу Сюеин. – Минск : БГУ, 2020. – 56 с. : табл. – Библиогр.: с. 55–56.

Электронный учебно-методический комплекс (ЭУМК) предназначен
для студентов специальности 1-21 05 07 «Восточная филология».
Содержание ЭУМК предполагает изучение речевого этикета современного
китайского языка, освоение практических навыков применения правил
речевого этикета.

ОГЛАВЛЕНИЕ

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА.....	4
1. ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ РАЗДЕЛ	6
Тема 1. Этикет. Введение. Общие понятия. Практическое значение	6
Тема 2. История этикета Китая: сравнительно-сопоставительный экскурс	
Тема 3. Традиционный китайский этикет в зеркале современности.....	7
Тема 4. Современный китайский этикет и сферы его применения	8
Тема 5. Этикет речевого поведения при обращении.....	9
Тема 6. Этикет речевого поведения при знакомстве	10
Тема 7. Особенности приветствия в китайской речевой культуре.....	10
Тема 8. Особенности поздравление и пожеланий в китайской культуре .	12
Тема 9. Эстетика комплимента в китайской речи	14
Тема 10. Этикет в общественных местах	15
Тема 11. Речевой этикет в домашних условиях, по приглашению с китайской стороны.....	16
Тема 12. Выражение просьбы о помощи.....	18
Тема 13. Выражение извинений	20
Тема 14. Выражение благодарности	22
Тема 15. Выражение согласия/несогласия	24
Тема 16. Речевое поведение. Прощание	26
Тема 17. Позитивные, нейтральные и табуированные темы.....	27
Тема 18. Особенности речевого этикета при дистанционном общении по средством телефона	33
Тема 19. Этикетные нормы письменной речи	34
Тема 20. Речевой этикет делового общения в сфере экономики, политики, образования и культуры	37
2. ПРАКТИЧЕСКИЙ РАЗДЕЛ.....	39
2.1. Рекомендуемый перечень выражений и диалогов.....	39
2.2. Примерный перечень практических заданий	48
3. РАЗДЕЛ КОНТРОЛЯ ЗНАНИЙ.....	49
3.1. Примерный перечень заданий УСР.....	49
3.2. Варианты контрольных работ	50
3.3. Список вопросов к зачету (экзамену).....	51
4. ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ РАЗДЕЛ	53
4.1. Учебно-методическая карта	53
4.2. Рекомендуемая литература.....	55
4.3. Электронные ресурсы	56

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Электронный учебно-методический комплекс (ЭУМК) по дисциплине «Речевой этикет восточного иностранного языка» входит в государственный компонент учреждения высшего образования цикла специальных дисциплин по специальности 1-21 05 07 «Восточная филология» и предназначен для студентов 1 курса данной специальности. **Главная цель ЭУМК** состоит в оказании студентам методической помощи в освоении и систематизации учебного материала в процессе подготовки к итоговой аттестации по курсу «Восточный иностранный язык (китайский) (базовый уровень)».

ЭУМК включает:

1) теоретический раздел (краткий конспект курса, отражающий основные понятия для теоретического изучения дисциплины, набор примеров коммуникативных ситуаций (диалоги, выражения, употребительные слова);

2) практический раздел (практические упражнения, рекомендуемый перечень выражений и диалогов, примерный перечень практических заданий);

3) раздел контроля знаний (материалы для текущей и итоговой аттестации, позволяющие определить соответствие учебной деятельности обучающихся требованиям образовательных стандартов высшего образования и учебно-программной документации, в т.ч. примерный перечень заданий УСР, варианты контрольных работ, список вопросов к зачету (экзамену);

4) вспомогательный раздел, включающий учебно-программные материалы, в т.ч. учебно-методическую карту и список рекомендуемой литературы для освоения курса.

Цель: обучение основам речевого этикета в устной и письменной формах на базе наиболее употребительных фраз, идиоматических выражений; развитие интеллектуальных и творческих способностей учащихся в процессе изучения речевого этикета; формирование уважения к другим культурам и народам, готовности к деловому сотрудничеству и взаимодействию.

Достижение цели реализуется при помощи выполнении следующих **задач:**

- выявление грамматических конструкций характерных для устной и письменной речи китайского языка в сферах речевого этикета;

- ознакомление с основными фразами и выражениями речевого этикета для использования в заграничных поездках по изучаемой тематике;

- проведение лексического тренинга по определенным программой курса темам с использованием речевого этикета;

- ознакомление с правилами и традициями общения, принятыми в рамках культурных моделей изучаемых языков.

Связи с другими учебными дисциплинами: «История литературы страны изучаемого языка (китайская литература), «История культуры страны изучаемого языка (Китая)» и «Основной иностранный язык (китайский)».

Требования к компетенциям специалиста:

Модуль предусматривает формирование следующей специальной компетенции: владеть особенностями формы и содержания речевого этикета страны изучаемого восточного иностранного языка.

В результате изучения учебной дисциплины студент должен **знать:**

- особенности речевого этикета в китайской культуре;
- различия в речевом этикете разных функциональных стилей;
- особенности ритуализации вербального общения в китайском языке;
- отличия от знакомой ((бело-)русскоязычной) языковой среды в шаблонах речевого этикета.

Студент должен **уметь:**

- использовать формулы речевого этикета в конкретной ситуации общения;
- использовать приемы переводческой трансформации при адаптации китайского речевого оборота на русский\белорусский языки и наоборот.
- корректно использовать ответные речевые формулы в вербальных ситуациях

Студент должен **владеть:**

- навыками речевого этикета в зависимости от социально-культурного контекста;
- навыками анализа речевого этикета на китайском языке в практических ситуациях общения с носителями языка в разной обстановке.

1. ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ РАЗДЕЛ

Тема 1. Этикет. Введение. Общие понятия. Практическое значение.

1) **Об этикете в коммуникации в условиях общения с носителем языка.**

Без овладения китайским речевым этикетом фактически невозможно построение корректной коммуникация с носителем языка.

2) **Практическая польза от владения речевым этикетом китайского языка.** Изучение речевого этикета в значительной мере облегчает взаимодействие с носителями как в бытовом, так и в деловом общении. Связано это, в первую очередь, с ритуализацией китайцами коммуникативных ситуаций и неизменным традиционализмом.

3) **Необходимость освоения этикета в дополнение к знанию языка.** Фактически, китайский язык и китайский речевой этикет представляют собой единую структуру, овладение отдельным сегментом которой неоправданно для будущего специалиста.

4) **Функции речевого этикета.** Речевой этикет китайского, как и другого языка, призван выполнять следующие функции: контактоустанавливающая, апеллятивная, конативная, волюнтаривная, эмотивная.

5) **Традиционная классификация ситуаций китайского речевого этикета. 传统礼仪分类**

五礼：

- 1) 吉礼 (祭祀) жертвоприношение , ритуал праздничного жертвоприношения
- 2) 嘉礼 (婚冠) бракосочетание , обряд совершеннолетия (церемония надевания шапки по достижении юношей совершеннолетия)
- 3) 宾礼 (宾客) этикет приёма гостей , международный этикет
- 4) 军礼 (军旅) военный этикет
- 5) 凶礼 (丧葬) траурный обряд, похоронный обряд

Тема 2. История этикета Китая: сравнительно-сопоставительный экскурс.

1) **Обзор истории этикета Китая.** Древнейшие традиции: табу и магические ритуалы. Этикет в период древних династий. Эпоха конфуцианства: фигура Конфуция, конфуцианские добродетели, концепт

«ли». Конфуцианские каноны ("Лунь Юй"), трансформации этических норм в зависимости от правящей династии, лозунги императоров как олицетворение добродетелей. Речевой китайский этикет периода династий нашей эры.

2) Речевой этикет новой эпохи. Свержение монархии, новые социально-политические приоритеты общества, образование КНР и «культурная революция», политика «реформ и открытости». Влияние перемен на языковую культуру и речевой этикет.

为什么学礼？孔子曰：“不知命，无以为君子也；不知礼，无以立也；不知言，无以知人也。”也就是说：“不懂得天命，就不能做君子；不知道礼仪，就不能立身处世；不善于分辨别人的话语，就不能真正了解他。”

立身处世是一个成语，读音是 lì shēn chǔ shì，意思是在社会中自立，与世人交往相处。指人在社会上待人接物的种种活动。

晋·无名氏《沙弥十戒法并威仪序》：“夫乾坤覆载，以人为贵；立身处世，以礼仪为本。”

有子曰：“礼之用，和为贵”

孔子提出“克己复礼”。子曰：“非礼勿视，非礼勿听，非礼勿言，非礼勿动。”

Тема 3. Традиционный китайский этикет в зеркале современности.

1) Коммуникативно-поведенческие ритуалы китайцев в бытовых и деловых ситуациях. Обзор моделей речевой ситуации. Во многом, китайцы остаются приверженцами традиций конфуцианства, стараясь следовать ритуалам, сохраняя репутацию («лицо»). Для китайца гораздо ценнее представляют формулы выражения приветствия, благодарности и заинтересованности в дальнейшем сотрудничестве в деловой коммуникации, нежели для европейца.

2) Категория "ли". По сути, «ли» является ключевым концептом китайской философии, но также и практической основой взаимодействия между людьми. Концепт не подлежит прямому переводу, обозначая церемониал, благопристойности, этикет. Относится «ли» и к высоким моральным качествам, которые стоят за церемониальностью их обладателя. В эпоху Конфуция сформировалась также концепция «благородных мужей и маленьких людей». В то время, как первые ведут себя достойно, соблюдая ритуалы, в том числе, и речевые, последние позволяют себе пренебрегать этими нормами.

3) Традиция и социальная иерархия. Примечательно, что в китайском современном обществе применение речевого этикета во многом

зависит от социальной роли говорящего и собеседника. Высший должностной/общественный статус обязывает применять в коммуникации с ним большее количество изысканных формул и вежливых обращений.

Тема 4. Современный китайский этикет и сферы его применения.

Бытовая обстановка, дружеское неформальное общение, деловая сфера, официальный стиль.

- 1) 您(nín)好(hǎo) !
- 2) 请(qǐng) !
- 3) 对(duì)不(bu)起(qǐ)。
- 4) 谢(xiè)谢(xie) !
- 5) 再(zài)见(jiàn) !
- 6) 您(nín)早(zǎo) !
- 7) 晚安(wǎn'ān) !
- 8) 请问(qǐngwèn)您(nín)贵姓(guìxìng) ?
- 9) 请(qǐng)原谅(yuánliàng) !
- 10) 不用(búyòng)谢(xiè) !
- 11) 没关系(méiguānxi) !
- 12) 欢迎(huānyíng)您(nín) ! Добро пожаловать!
- 13) 请坐(qǐngzuò) !
- 14) 请(qǐng)喝茶(hēchá) !
- 15) 请(qǐng)多(duō)关照(guānzhào) ! прошу любить и жаловать
- 16) 请(qǐng)多(duō)指教(zhǐjiào) ! Обращайтесь за советом
- 17) 谢谢(xièxiè)合作(hézuò) ! спасибо за сотрудничество
- 18) 对(duì)不(bu)起(qǐ) , 让(ràng)您(nín)久(jiǔ)等(děng)了(le)。 извините,
что заставил вас долго ждать
- 19) 没(méi)关(guān)系(xi) , 我(wǒ)刚(gāng)到(dào)。
- 20) 给(gěi)您(nín)添(tiān)麻(má)烦(fan)了(le) 。 Доставил вам столько неудобств
- 21) 请(qǐng)稍(shāo)等(děng)。

22) 请(qǐng)慢走(mànzǒu) !

23) 对不起(duìbuqǐ), 您(nín)打(dǎ)错(cuò)了(le)。

24) 请问(qǐngwèn)您(nín)有(yǒu)什么(shénme)事(shì) ? чего изволите

25) 对不起, 我没听(tīng)懂(dǒng), 请(qǐng)您(nín)再说(zàishuō)一遍。

26) 不(bú)用(yòng)谢(xiè), 这是我应(yīng)该(gāi)做(zuò)的(de)。

Тема 5. Этикет речевого поведения при обращении: соблюдение гендерных, возрастных и социально-общественных особенностей.

Обращения в китайском языке. Общение в пределах родственного круга, обращения "братья-сестры" в неофициальной речи, формула "фамилия – должность" для официальной. Рассмотрение аналогий с русскоязычными формулами.

家庭称呼 jiā tíng chēnghu , 家庭关系 jiā tíng guānxi : семейные отношения

九族 Jiǔzú---9 поколений : 高祖 Gāozǔ , 曾祖 zēngzǔ , 祖 zǔ , 父 fù , 本人 bēnrén , 子 zǐ , 孙 sūn , 曾孙 zēngsūn , 玄孙 xuánsūn

妈妈, 爸爸——父母 fùmǔ

丈夫 zhàngfu , 妻子 qīzi

哥哥, 弟弟——兄弟 xiōngdì

嫂子 sāozi , 弟妹, 姐夫, 妹夫

姐姐, 妹妹——姐妹 jiěmèi

父亲方面 :

爸爸的爸爸——爷爷 yéye

爸爸的妈妈——奶奶

爸爸的哥哥——伯伯 bóbo (大伯, 二伯...) 伯母/大娘...

爸爸的弟弟——叔叔 shūshu (二叔, 三叔, 老叔) --婶 shěn

爸爸的姐妹——姑姑 gūgu (大姑, 二姑, 老姑)

伯伯、叔叔、姑姑的儿子 : 堂 táng 兄、堂弟

伯伯、叔叔、姑姑的女儿 : 堂姐、堂妹

母亲方面 :

妈妈的爸爸——外公/外祖父/姥爷 lǎoye

妈妈的妈妈——外婆/外祖母/姥姥

妈妈的兄弟——舅舅 jiùjiu (大舅, 二舅, 老舅) --舅妈

妈妈的姐妹——阿姨 āyí (大姨, 二姨, 老姨) --姨夫

舅舅、阿姨的儿子：表 biǎo 哥/表兄、表弟

舅舅、阿姨的女儿：表姐、表妹

Тема 6. Этикет речевого поведения при знакомстве.

Первое знакомство. Формулы вежливости, первый диалог. Важность поддержания темы. Отвлеченные темы: нейтральный и официально-деловой тон.

1) 长辈 zhǎngbèi старшее поколение

您好，可以和您认识一下吗？

我是/叫...，是白大的学生。

请问您贵姓？/请问您怎么称呼？

很高兴认识您！....

2) 平辈 píngbèi равного положения

你好！我们认识一下吧。

我是/叫...，是白大的学生。你叫什么名字？

很高兴认识你！....

3) 晚辈 wǎnbèi младшее поколение

小朋友你好！你的衣服真漂亮！你叫什么名字？

你的名字真好听！我叫...，认识你很高兴！

你的爸爸妈妈呢？...

Тема 7. Особенности приветствия в китайской речевой культуре.

Фамильярные, нейтральные, официально-деловые формулы приветствия. Особенности разговорной формы приветствия с гастроцентрической направленностью. Формулы возрастного и гендерного приветствия.

和朋友：

1) 你好！早上好！晚上好！哈喽！嗨！

- 2) 好久不见，你怎么样？最近好吗？最近怎么样？忙不忙？
- 3) 最近忙什么呢？
- 4) 家里都挺好的吧？工作还好吧？学习累不累？考试怎么样？
- 5) 你瘦了。你胖了点儿啊，胖点儿好看！
- 6) 谢谢，都挺好的。还好，最近不太忙。
- 7) 还是老样子。就那样吧。家里都挺好的。
- 8) 最近挺忙的，很多事情要做。最近工作很多，有点儿忙。
- 9) 工作都很好。学习还行，作业不少。学习不太累。
- 10) 考试还好。考试都过了。有一个考试考得不太好。
- 11) 你也瘦了，得多吃点儿。
- 12) 不想胖，想减肥。

和同事

- 1) 您好！你们好！大家好！
- 2) 好久不见，您工作怎么样？您身体好吗？您家人都好吗？
- 3) 最近很忙，您要注意身体。好好休息
- 4) 谢谢，您也是。谢谢关心，都很好。一切正常。一切都好。
- 5) 马马虎虎。还可以，过得去。一般般。不好不坏。

问候与介绍：

- 1) 早上好！下午好！你怎么样？不怎么好。老样子。和平常一样。
- 2) 认识你很高兴。这是我的同事小刚。他是个好人。
- 3) 能认识您我非常荣幸。
- 4) 抱歉，您刚才说您在哪儿工作？
- 5) 工作怎么样？学习还好吗？
- 6) 你认识那个人吗？
- 7) 他是我父亲，想起来了吗？
- 8) 我们是不是在哪儿见过？
- 9) 你看上去很面熟，。你不认识我吗？

10) 你们两个人认识? 对, 我们以前是同学。

Тема 8. Особенности поздравление и пожеланий в китайской культуре.

Поздравления, пожелания (рассмотрение поздравлений разных стилей, популярные пожелания для разных бытовых и деловых ситуаций).

祝贺 zhùhè -- поздравлять, приветствовать

恭喜 gōngxǐ -- поздравлять; разрешите Вас поздравить

祝愿 zhùyuàn -- желать, выразить пожелание; пожелание

学业有成 xuéyè yǒuchéng -- успех в учёбе (традиционное пожелание академических успехов)

逢考必过 féng kǎo bì guò -- любой экзамен будет сдан, ты обязательно сдашь (мотивационное напутствие перед экзаменом)

金榜题名 jīnbǎng tí míng -- победа на императорских экзаменах

百年好合 bǎinián hǎo hé -- Пусть ваш брак продлится сто лет!
(пожелание длительного счастливого брака)

早生贵子 zǎo shēng guìzǐ -- желаю скорого рождения ребёнка!
(пожелание молодожёнам, раньше только о сыне)

喜得贵子 xǐ dé guìzǐ -- поздравлять с рождением ребенка [обычно сына]

喜得千金 xǐ dé qiānjīn -- поздравлять с рождением дочери

工作顺利 gōngzuò shùn lì -- успехов в работе (пожелание)

福如东海 fú rú dōnghǎi , 寿比南山 shòu bǐ nán shān -- (Желаю) счастья большого, как море, долголетия, как у гор

一路平安 yī lù píng'ān -- в добрый путь, доброго пути, хорошей дороги, счастливого пути

一路顺风 yī lù shùn fēng -- попутного ветра!, счастливого пути!, удачной дороги! (букв. всю дорогу попутный ветер)

旗开得胜 qí kāi dé shèng -- только развернулись знамёна — как победа уже одержана; с самого начала добиться успеха; успешное начало

马到成功 mǎ dào chéng gōng -- Желаю вам скорейшего успеха!, с ходу добиться полной победы (успеха)

● 可以祝“节日快乐”的中国节日：

1) 农历 nónglì (阴历 yīnlì) сельскохозяйственный (лунный) календарь：

春节 chūnjié：Праздник весны, китайский Новый год (второе новолуние после 21 декабря, один из дней между 21 января и 21 февраля)

元宵节 yuánxiāojié：праздник фонарей (15 числа первого лунного месяца)

七夕 qīxī (乞巧节 qǐqiǎojié , 女儿节)：Циси (также называют "китайским Днем Святого Валентина") - вечер 7-го числа 7-го месяца по лунному календарю (отмечаемый посиделками и соревнованиями в рукоделии: по поверью, божества звезд «Пастух» и «Ткачиха», разделённые Млечным Путём, встречаются в этот день как супруги)

中秋节 zhōngqiūjié：праздник середины осени (15 числа 8-го месяца по лунному календарю); праздник Луны

腊八 làbā：8-е число 12-го месяца по лунному календарю (буддийский религиозный праздник)

小年 xiǎonián：малый новогодний сочельник (24-го числа 12-го месяца по лунному календарю)

2) 公历 gōnglì (阳历 yánglì) солнечный (григорианский) календарь：

元旦 yuándàn：первый день Нового года 1月1日

情人节 qíng rén jié：день святого Валентина 2月14日

妇女节 fùnǚjié (女神节/女王节)：международный женский день 3月8号

劳动节 láodòngjié：праздник труда 5月1日

儿童节 értóngjié：Международный день защиты детей 6月1日

教师节 jiàoshījié：День учителя 9月10日

国庆节 guóqìngjié：День образования КНР (государственный праздник Китая) 10月1日

-王经理，过年了，这是我的一点心意，祝您春节快乐！

-谢谢！您真是太客气了，还拿这么多东西。

-过年了嘛，人多喝点儿酒热闹/多吃些水果对身体好，心情也好。

-那就多谢您啦，有空常来我家坐坐哈！

● 适合祝“节日安康”的中国传统节日：

清明节 qīngmíngjié : праздник Цинмин, (традиционный китайский праздник поминовения усопших, отмечается на 104-й день после зимнего солнцестояния или 15-й день после весеннего равноденствия)

端午节 duānwǔjié : Праздник начала лета, праздник "двойной пятерки", праздник драконьих лодок (5-го числа 5-го месяца по лунному календарю, обычно приходится на июнь)

Тема 9. Эстетика комплимента в китайской речи.

Комплименты. Особенности похвалы в китайской речи. Типичные комплименты, ответная реакция на комплимент.

你很/真/特别.....

让我觉得很舒服/跟你聊天很舒服 (有意思、开心、舒心)

我很喜欢你的.....

诚实 chéngshí 真诚 chéngchí честный, искренний

亲切 qīnqiè близкий, дружеский; тёплый

温柔 wēnróu 和蔼 hé2'ai3 ласковый, нежный, мягкий

幽默 yōumò юмористический, комический

善良 shànliáng добрый, сердечный

上进 shàngjìn целеустремлённый, амбициозный

潇洒 xiāosǎ свободный, вольный

精致 jīngzhì лучший, отборный; совершенный; деликатный (о человеке)

了不起 liǎobuqǐ необыкновенный, необычайный, выдающийся

用心 yòngxīn старательный, усердный

你很有...

领导力 lǐngdǎoli способность руководить

修养 xiūyǎng воспитание, образование

气质 qìzhì 有气质 yǒu qìzhì представительный

天赋 tiānfù дарования, талант

才华 cáihuá одарённость, блестящий талант

品味 pǐnwèi вкус, понимание; манера, стиль

个性 gèxìng индивидуальность; характер; единичное; индивидуальный

魅力 mèilì сила обаяния, очарование, притягательная сила, харизма, шарм

回答：

谢谢！你过奖了！哪里哪里！你也是，你很.....

谢谢你对我的肯定，我会继续努力的。

Тема10. Этикет в общественных местах.

Речевая формула выражения о посещении общественных мест. Совместный ужин, посещение кино, театров, парков и т.д. Вербальные и поведенческие шаблоны. Традиционализм в вопросах оплаты совместного посещения общественных мест.

约会与邀请：

- 1) 我们一起吃晚饭吧。
- 2) 真对不起，我有别的安排。
- 3) 实在对不起，恐怕不行。
- 4) 我希望你能参加我的生日聚会。
- 5) 等你有时间的时候吧。
- 6) 我今天有空，一起散步吧。
- 7) 你定时间吧。
- 8) 去哪儿都行，只要你喜欢/你觉得好。
- 9) 我们还可以再见面吗？
- 10) 我什么时候可以去你那儿？
- 11) 这个周末你有空吗？
- 12) 和我一起吃晚饭，好吗？
- 13) 什么时候去游泳？什么时候都行，只要你有时间。

14) 我们在哪儿见？

15) 地铁出口有一个小商店，我们在那儿见吧。

Тема 11. Речевой этикет в домашних условиях, по приглашению с китайской стороны.

Речевая формула выражения приглашения в гости: совместный ужин. Ритуализация угощения хозяев. Толкование подарков. Застольные речевые формулы и тосты.

生词：

邀请 yāoqǐng--приглашать; приглашение

做客 zuòkè--быть гостем

薄礼 bóǐ--вежл. [моё] скромное подношение

敬意 jìngyì--уважение, почтение

慢用 màn yòng--приятного аппетита, наслаждайтесь едой (вежливая фраза, когда приглашают есть или уходят)

吃好喝好

尝尝 chángchang--попробовать (на вкус); отведать

味道 wèidào--вкус; запах; привкус; налёт; оттенок

饱 bǎo--сытый; полный

周末 zhōumò--конец недели, выходные

出差 chūchāi--выезжать, отправляться в командировку, выезжать по делам

招待 zhāodài--принимать (гостей); приём, гостеприимство

照顾 zhàogù--принимать во внимание, заботиться

不周 bùzhōu--не тщательный, не детальный

见谅 jiànliàng--прошу простить (извинить)

短信 duǎnxìn--короткое сообщение, СМС, SMS

留步 liúbù--вежл. пожалуйста, не провожайте

例句：

1) 邀请：

您好！我想邀请您到我家里做客。

如果您方便的话，我想请您到我家做客。

这个周末您有时间吗，我想邀请您到我家做客。

谢谢您的邀请，我一定去。

非常感谢您的邀请，但是这个周末我出差，恐怕不能去做客了。

你什么时候有空，来我家吃饭吧。

你什么时候方便，来我家坐坐，吃个饭。

周末有时间来我家吃饭吧，带上孩子。

好呀，需要买点什么？

当然可以，我提前去帮你做菜吧。

这次恐怕不行，改天吧。

2) 主人欢迎：

您好！您能来，我真高兴。

您好！欢迎欢迎，快请进。

哈喽，来了啊，快进来。

你来得真早，先喝点茶吧。

3) 客人回答：

您好！这是一点薄礼，不成敬意。

您好！我买了两瓶酒，希望您喜欢。

哈喽，我买了点水果来。

我没来晚吧？我买了一个蛋糕。

4) 进餐：

请慢用！

请再多吃一些鱼。

请尝尝这个菜。

开始吃吧，别客气。

尝尝这个，特别好吃。

再吃点儿，吃饱了吗？

谢谢！这些菜看上去真不错。

谢谢您的招待，我吃好了。

这个菜味道真好，是怎么做的？

你做的菜越来越好吃了。

我吃了太多了，吃饱了。

吃了这么多，我要胖了。

5) 告别：

感谢您来做客，照顾不周请您见谅。

您慢走，路上小心。

太晚了，我就不留你们了。

回去路上慢点，到家发个短信。

今天太谢谢您了，来您家我很高兴，邀请您下次去我家做客。

感谢您的招待。您留步，好好休息。

谢谢你，今天玩儿得真高兴。

多谢啦，快回去吧，早点休息。

Тема 12. Выражение просьбы о помощи.

Речевая формула выражения просьбы о помощи: вводные формулы, иносказательный подход, стратегия вежливого отказа, общение с работниками сферы обслуживания.

生词：

打扰一下 dǎrǎo yīxià: извините за беспокойство (при обращении)

劳驾 láojià(麻烦 máfan 您): прошу Вас; будьте добры (любезны)

借光 jièguāng: позвольте пройти; воспользоваться помощью

让一让 0тoйти в сторону, посторониться

方便 fāngbiàn: удобный, комфортабельный; подходящий

帮忙 bāngmáng: помогать; оказывать

帮助 bāngzhù: помогать, содействовать; помощь, содействие

需要 xūyào: требоваться; нуждаться; необходимо; нужда, потребность

办公室 bàngōngshì: офис, служебное помещение, кабинет

翻译 fānyì: переводить

香槟 xiāngbīn: шампанское 香槟色 цвeт шампанского

浅 qiǎn: светлый, бледный

借 jiè: одалживать

出事 chūshì: случилось несчастье, произошла неприятность

多亏 duōkuī: благодаря

渡过难关 dùguò nánguān: преодолеть трудности

例句：

- 1) 打扰一下，请问王小云在吗？
- 2) 不好意思，我想问下这儿有明斯克地图吗？
- 3) 劳驾您把那本书给我。
- 4) 麻烦您，我想看看那个杯子。
- 5) 借光儿！麻烦让我过一下。请让一让。
- 6) 请问您现在方便打电话吗？
- 7) 我可以问您一件事吗？
- 8) 您能帮我一个忙吗？
- 9) 请帮我看看这个字怎么读？
- 10) 你帮我买个面包吧。
- 11) 你去图书馆吗？帮我把这本书还了吧。
- 12) 请您帮我们拍张照片吧。
- 13) 你帮我回答这个问题吧。
- 14) 你帮我写作业吧。
- 15) 请你帮我把这个翻译一下。

- 16) 我需要你的帮助。
- 17) 真是太谢谢你了！
- 18) 你人真是太好了，帮了我一个大忙。
- 19) 多亏了你，我才能渡过难关。
- 20) 幸好你帮了我。
- 21) 非常感谢您的帮助。
- 22) 为了感谢您，我想邀请您到我家做客。

对话：

1) 在办公室:

-您好！请问您现在有空吗？

-您好！我现在不忙，有事吗？

-您可以帮我一个忙吗？我不太明白这句话的意思，应该怎么翻译呢？

-好的，我看看。

2) 在商店:

-您好！有需要帮忙的吗？

-您好！我想买一件衬衫，有咖啡色的吗？

-您可以看看这件，是香槟色，比咖啡色浅一点，今年很流行。

-好的，谢谢。我试试 44 号的。

3) 打电话:

-小云，我真的没办法了，只能找你。你能借我 5000 块钱吗？

-怎么了？出什么事儿了 что случилось ?

-我爷爷生病了，在医院，我的钱不够。

-好，你别急。我现在就带钱过去。

Тема 13. Выражение извинений.

Речевая формула выражения извинений: просьба о прощении, объяснение причин поступка, ответная реакция на извинение)

生词：

道歉 dàoqiàn--приносить извинения, извиняться

歉意 qiànyì-- извинение; сожаление

原谅 yuánliàng-- извинять, прощать

谅解 liàngjiě-- войти в положение, понять и простить; взаимопонимание

生气 shēngqì-- сердиться, гневаться

错 cuò-- ошибаться; запутываться

过意不去 guò yì bù qù-- вежл. крайне неловко (неприятно), что ...;
чувствовать себя виноватым, никак не забывать (напр. что-л. неприятное)

向 xiàng --поворачиваться к; обращаться лицом к

错怪 cuòguài--ошибочно обвинять; зря упрекать

故意 gùyì--преднамеренно, намеренно; предумышленно, умышленно, с
умыслом; нарочно; сознательно; специально; заведомо

为了 wèile-- для, ради; ради того, чтобы; сделать ради...

表示 biǎoshì--выражать, изъяслять, заявлять, высказывать

道歉：我向您道歉。

歉意：向您表示我的歉意。

原谅：请你原谅我吧。

谅解：希望你能谅解我。

生气：别生气了。

错：对不起，我错了。

过意不去：真过意不去。

对话：

1) 在办公室：

-这次工作没做好，我向大家道歉。希望你们能原谅我。

-没关系，这次工作很难，你做得已经很好了。

2) 在家：

-亲爱的，别生气了。对不起，我错了。

-错哪儿了？

-我不应该看那个漂亮的姑娘。

-还有呢？

-还有，我不应该问她的电话号码。

3) 在家：

-儿子，对不起，我错怪你了。

-没关系，妈妈，我知道你不是故意的。

-你这么说，我很过意不去。走，为了表示我的歉意，我请你去吃 KFC 吧。

-那请你经常错怪我吧！

道歉例句：

- 1) 真的非常抱歉。
- 2) 那件事真对不起。
- 3) 这是我的疏忽。
- 4) 请原谅我的失礼。
- 5) 我不知道怎样向您道歉。
- 6) 真对不起，给您添麻烦了。
- 7) 抱歉，让你久等了。
- 8) 对不起，我又来晚了。
- 9) 耽误您的时间，真是对不起。
- 10) 实在对不起，让您费心了。

Тема 14. Выражение благодарности.

Речевая формула выражения благодарности: базовые формулы, ответы на благодарность.

生词：

理解 lǐjiě--понимание

参与 cānyù--принимать активное участие; участвовать

建议 jiànyì--предложение; совет, рекомендация

意见 yìjiàn--мнение, взгляд; точка зрения

关心 guānxīn-- внимание, забота

关注 guānzhù-- внимание, интерес. инт. фолловить, подписаться

支持 zhīchí--поддерживать; вести; выполнять; поддержка, помощь

关照 guānzhào--забота, радение

提醒 tíxǐng--обращать внимание, уведомление; замечание

观看 guānkàn--смотреть, осматривать, наблюдать

合作 hézuò--сотрудничество; кооперация

吉言 jíyán--доброе слово; хорошие пожелания

感谢 gǎnxiè--благодарность, признательность

允许 yǔnxǔ--разрешать, позволять

以 yǐ--чтобы; для того, чтобы

谢意 xièyì--благодарность, признательность

例句：

谢谢！谢谢你！谢谢啦！非常感谢！多谢！太谢谢您了！

谢谢您的帮助！谢谢您的理解！

谢谢你的建议 jiànyì/意见 yìjiàn！多谢关心 guānxīn！

谢谢您的支持 zhīchí！多谢您对我的关照 guānzhào！

非常感谢您的关怀。

真不知如何感谢您的关心。不知道说什么才能感谢您。

真不知如何表达我的谢意。感谢你为我做的一切。

不管怎样都要谢谢你。你能这样说，我非常感谢。

谢谢你鼓励我。谢谢你对我的忠告。大恩不言谢。

谢谢关注 guānzhù！谢谢提醒 tíxǐng！谢谢大家！

谢谢观看 guānkàn！谢谢合作 hézuò！谢你吉言 jíyán！

多谢参与 cānyù！为了表达 biǎodá 我的感谢，我想.....

请允许 yǔnxǔ 我.....，以表达对您的谢意。

工作时间：星期四 14:00-17:00

谢谢合作 hézuò !

--祝你去中国一路平安，学业有成！

--谢谢你吉言 jíyán !

亲爱的朋友们！感谢大家参与 cānyù 今天的聚会，我们下次再见！

对话：

--这次工作很多，很难，所以你没做好，这个我明白。

--谢谢您的理解 lǐjiě ! 我下次一定努力。

--你最近好吗？病怎么样？

--多谢关心 guānxīn ! 我已经出院了。

--你的这个想法很不错，就这样做吧。

--谢谢您的支持 zhīchí !

张教授，您这次帮了我一个大忙。为了表达 biǎodá 我的感谢，我想请您到我家做客。我最近学会做北京烤鸭了，想让您尝尝。

王老师，请允许 yǔnxǔ 我送上一份小小的礼物，以表达对您的谢意！感谢您在这次比赛中对我们学校的大力支持。

Тема 15. Выражение согласия/несогласия.

Выражения, аргументация собственного мнения, опровержение мнения оппонента. Речевая формула выражения согласия\несогласия. Значение формул речевого этикета (персонализация, темпоральность, модализация)

生词：

同意 tóngyì-- соглашаться; приходиться к соглашению;

赞成 zànchéng--одобрять, соглашаться, солидаризироваться; одобрение, согласие

反对 fǎnduì--противостоять; противиться, [быть] против;

有道理 yǒu dào lǐ--иметь смысл, разумно, резонно

值得 zhí de--стоять, заслуживать, быть достойным (чего-л.)

思考 sīkǎo-- размышлять, продумывать; анализировать; мыслить

认为 rènwéi-- признать за...; принять за...;

觉得 jué de--считать, полагать, предполагать; признавать; казаться (мне кажется, что...)

肯定 kěndìng-- подтверждать; признавать; утверждать, положительный, утвердительный

否定 fǒudìng--отрицать, отвергать; отрицание; отрицательный

例句：

我同意你的意见。我不同意你的看法。我非常同意你说的这些。

我不同意你说的话。我不赞成你的想法。我很赞成你这么做

我反对你的看法。我不得不反对你说的这些。

我不反对你说的话，但是也不同意。我赞成你的话，但是反对你的做法。

你说得很有道理。他说的没有道理。我同意你说的话，很有道理。

你说的有一点儿道理。你说的很有道理，值得思考。

我同意你说的话，值得思考。你说的非常有道理，值得我们学习。

你说的这些我们都应该好好思考。我觉得你说的不对。

我认为你说的非常有道理。我认为不应该这样做。

你说得对，很有道理，但是我觉得也可以这样.....

你说的这些值得肯定。我认为这是肯定的。

对于这个问题可以肯定的是.....

我觉得你不能否定我的看法。是这样吗？答案是否定的。

--我觉得学习汉语应该先学习说。汉字很难，可以以后学习，现在不重要。

--汉字很难，我同意。但是我认为学习汉语就应该写汉字。因为写汉字可以帮助你理解汉语。

--可是写汉字要很长时间，我没有时间写汉字。

--你说的这个问题值得思考。写汉字很慢，要很长时间。我们要多练习，就可以写快一点儿。

--你觉得应该怎么练习？

--你看电影的时候可以用手在桌子上写，散步的时候可以在地上写。

--你说的很有道理。

常用关联词：

但是 dànshì /可是 kěshì-- однако; но;

虽然 suīrán ... , 但是 dànshì ... хотя..., тем не менее...

如果 rúguǒ ... , 就 jiù ... если [бы]..., то (тогда)

因为 yīnwèi ... , 所以 suǒyǐ ... так как..., поэтому...

不但 bùdàn ... , 而且 érqiě ... не только..., но и...

即使 jíshǐ ... , 也 yě ... даже если..., то... ; пусть даже..., всё равно...

Тема 16. Речевое поведение. Прощание.

Формулы для повседневных прощаний нейтрального и официального стиля, формулы для расставаний, правильная речивая ответная реакция.

生词：

打扰 dǎrǎo -- тревожить, беспокоить

招待 zhāodài -- принимать (гостей); приём, гостеприимство, обслуживать

转告 zhuǎngào -- передавать, сообщать

问候 wèn hòu -- приветствовать; спрашивать о здоровье

联系 liánxì -- связываться, устанавливать связь

欢迎 huānyíng -- добро пожаловать

顺利 shùnlì -- успешный, благоприятный; удачно, успешно

告别 gàobié -- прощаться, откланиваться; расставаться, прощание

例句：

拜拜！再见！明天见！周末见！回头见！回见！一会儿见！慢走！走好！
不送了。快回去吧。有空常联系！记得打电话！有空常来啊！欢迎再来！

做客：

不早了，我该走了。太晚了，我得走了。哎呀，十点了，我得回家了，
谢谢你的招待！我就不打扰了，您早点休息。我还有事，该走了，多谢您的
招待。

写信：

祝好！祝您工作顺利！祝您一切顺利！

转告问候：

替我向你父母问好！替我给你丈夫/妻子带好！请向张教授转告我的问候！

Тема 17. Позитивные, нейтральные и табуированные темы.

Национальная специфика речевого этикета Китая: безэквивалентные единицы речевого этикета, фразеологизированность речевого этикета, различия и сходства в поведенческом и речевом этикете белорусского и китайского народов. Соблюдение речевого этикета в ситуациях табуированного типа. Соблюдение речевого этикета в ситуациях нейтрального типа.

生词：

禁忌 jìnjì--табуировать; запрет, табу

政治 zhèngzhì--политика, политический

敏感 mǐn'gǎn--чувствительный; чуткий; восприимчивый

私人 sīrén--частное лицо; частный, личный

年龄 niánlíng--возраст

工资 gōngzī--заработная плата, зарплата

性 xìng--пол; половой, сексуальный

清楚 qīngchu--знать, представлять, разбираться, понимать

了解 liǎojiě-- понять, уразуметь, уяснить; понимание

打断 dǎduàn--обрывать; перебивать, прерывать (речь)

既然 jìrán-- раз уже, поскольку, коль скоро,

减肥 jiǎnféi-- худеть; похудение; снижение веса

例句：

--你觉得中国的政治怎么样？

--这个问题我不太了解，不清楚。

--你觉得台湾问题怎么样？你觉得达赖怎么样？

--这些问题很敏感，我不想说。台湾是中国的。我不认识达赖。

--我想问你一个私人问题。

--既然是私人问题，就不要问了。

--你多大了？你工作怎么样，工资多少？

--你觉得问这样的问题合适吗？

请不要打断我，谢谢！我不想回答这个问题。你真没礼貌！你觉得这样合适吗？你怎么这么说话？

敏感话题对策：

1) 政治（台湾问题，党派问题，宗教矛盾问题）

台湾是中国的一部分，是一个省。香港、澳门是中国的特别行政区。

中国，(中国)台湾，中国香港，中国澳门。钓鱼岛是中国的。

中国的执政党是共产党。每个国家都有自己的问题，有历史的原因。不应该随便指责。每个国家应该互相帮助。中国愿意帮助其他国家。

-他是谁？我不认识他。

-我不关心他的生活，我关心自己的生活。

-我饿了，要去吃饭。

-今天天气不太好，我要回家了。

2) 私人八卦（曾经的错误、失败，三角恋，灰色收入，疾病，家族史）

-过去的事情就让它过去吧。

-别人的事情不要随便说。
-好奇害死猫。和你有关系吗？
-你想知道吗？那就想吧。
-你今天吃得有点儿多？
-你没生过病吗？
-这是医生需要知道的，我没兴趣。
-你觉得他家有问题，那你呢？
-听说就是听说，听谁说的？
-你是警察吗？你是 FBI 吗？

3) 谣言（养生谬论，虚假新闻）

-多喝热水。洗洗睡吧。
-哦。
-是吗？不知道。没兴趣。

4) 贬低别人，抬高自己的话题

-就你聪明。就你好。就你帅。就你漂亮。
-是吗？我读书少，你别骗我。
-不要那样说。
-每个人都不一样。

5) 让人不舒服的话

-你这样的话让人不舒服。
-我们换个话题。
-可以了，别说了。
-你这样说真没意思。

适合的话题：

你喜欢看什么电影？你喜欢什么颜色？你想去哪儿旅游？你觉得什么样的衣服好看？你有什么爱好？你喜欢画画儿吗？我想减肥，你有好的建议吗？

我想学做中国菜，你能帮我吗？你觉得哪儿的蛋糕好吃？天气很好，周末你打算去哪儿玩儿？

1) 音乐

-你喜欢周杰伦的音乐吗？

-我听说他是非常有名的歌手。

-我最喜欢听《贵妃醉酒》，是李玉刚唱的。

-这首歌有点儿京剧的味道。

-我喜欢听摇滚，尤其是北欧的摇滚乐。

-我觉得摇滚太吵了，不太喜欢。

-我对乡村音乐特别感兴趣。

-你知道披头士吗？听过猫王的音乐吗？

-现在中国流行什么音乐？

-我会唱白俄罗斯民族歌曲。

2) 影视戏剧

-你喜欢看什么中国电影？

-我喜欢看功夫，成龙的电影很有意思。

-我喜欢看《俄罗斯好声音》节目。

-我爸爸喜欢看战争电影，他喜欢《八月八日》。

-妈妈喜欢看感人的电影。

-明天是电影节，你想去吗？

-我听说中国的《哪吒》动画片很有名。

-你知道苏联时期的动画片《维尼熊》吗？

-我的弟弟想学俄语，最近在看《玛莎和熊》。

-哎，那个动画片太有意思了，一定要看看。

-你看过《天鹅湖》吗？他们的芭蕾舞真的太美了。

-我打算最近去大剧院看《胡桃夹子》，你有兴趣吗？

-如果你想看京剧，我推荐《杨家将》。

-你可以在 YouTube 上找一找，有很多有意思的京剧。

-我最喜欢的电视剧叫《延禧宫略》。

3) 生日聚会

-听说中国人有两个生日，是吗？

-对，中国人有阳历和阴历的生日。

-阳历生日就是护照上的日期。

-阴历生日也叫农历生日，是根据中国的农历计算的。

-很多中国人喜欢过阴历生日，所以你在阳历生日这一天祝贺他们，他们可能会说：“谢谢，可是今天不是我的生日。”

-我们应该先问一问他们要在哪一天庆祝生日。

-每年的阴历生日都不一样，所以应该提前问问。

-中国人生日的时候要吃面条和鸡蛋。

-现在很多人都喜欢吃蛋糕，喝果汁。

-其实，有的人不想告诉你他的生日是哪天。

4) 旅游度假

-我对不同风格的建筑感兴趣。

-你最想去哪儿旅游？

-我想看埃及的金字塔，还有非洲的大草原。

-你去过长城吗？那里总是有很多人。

-你看，这张照片是我在莫斯科红场拍的。

-我特别想去世界各地的博物馆看看。

-白俄罗斯的风景很漂亮，中国人都喜欢。

-七八月的时候我想去森林采果子。

-去年 12 月我去这个地方滑雪了。

-你去过哪些地方？那里有什么好吃的好玩的？

5) 天气

-最近天气真热啊！

- 我听说可能要下雨了。
- 你喜欢北京的天气吗？
- 我觉得五月和九月天气最好，不冷也不热。
- 今天风和日丽。
- 我不太想去南方旅游，太热了。
- 中国人不太喜欢晒黑，所以天气好的时候会打伞。
- 下雪了，我们去滑雪吧！
- 冬天来了，要多穿衣服。
- 天气很好，我们出去走走吧。

6) 爱好

- 你的爱好是睡觉吗？
- 我喜欢打高尔夫球。
- 你喜欢什么运动？
- 你喜欢看什么样的电影？
- 我对这些都不感兴趣。
- 你喜欢集邮吗？
- 我的妹妹特别爱研究星座。
- 我对天文很感兴趣。
- 哥哥最爱在水边烧烤，还可以游泳。
- 我的爱好就是和爷爷去博物馆。

7) 网络

- 你最喜欢的网站是哪个？
- 你有抖音吗？这个在中国很流行。
- 我认为上网聊天是在浪费时间。
- 千万不要网恋啊，你怎么知道对方是男的女的？
- 你经常网购吗？网上购物很方便。
- 请问这里有 wifi 吗？密码是多少？

- 你可以在百度或者谷歌上搜索一下。
- 每天早上我都会上网看看新闻。
- 你经常上网，电脑有杀毒软件吗？
- 你要小心黑客。

Тема 18. Особенности речевого этикета при дистанционном общении по средством телефона.

Речевой этикет телефонного разговора (неформальная беседа, нейтральный диалог, официальный стиль). Этикет делового телефонного разговора. Структура телефонного разговора.

生词：

空间 kōngjiān--пространство;

通话 tōnghuà-- говорить по телефону, связаться по телефону

态度 tàidu--отношение (к чему-л.); позиция; подход (к делу)

内容 nèiróng--содержание

节假日 jiéjiàrì--праздничные и нерабочие дни

噪音 zàoyīn-- помехи, шум, фон

公共场合 gōnggòng chǎnghé--общественное место

响铃 xiǎnglíng--колокольчик

单位 dānwèi--организация; место работы

部门 bùmén--филиал; деление; раздел; отдел

占用 zhànyòng--захватывать, занимать (напр., место, время)

稍后 shāohòu--немного попозже, позже

回拨 huí bō--перезвонить

信号 xìnghào--сигнал

中断 zhōngduàn--прекратить(ся), прервать(ся); прерывание;

暗示 ànshì--намёк; намекнуть; дать тайное указание

终止 zhōngzhǐ--заканчивать

重复 chóngfù—повторять

打电话要注意：时间和空间、通话态度、通话内容

不合适的时间：早 7 点以前，晚 10 点以后，吃饭时间，节假日

不合适的空间：噪音大、公共场合

通话态度：

接电话：响铃不超过三声，时间长可以说：“对不起，让您久等了。”

打电话：自我介绍（单位、部门、姓名）

“请问您现在方便接电话吗？”

“您现在忙吗，可以占用您两分钟吗”

通话内容：

代接电话先说不在，再问您哪位什么事儿

信号不好约稍后回拨

电话中断谁回拨？（年轻、地位低）

重要谈话时来电如何礼貌回应？（现在忙，约稍后回拨）

暗示终止：重复要点“那就这么说定了”

通讯通话举例：

认识：

-您好！我是 xxx。您现在方便吗？真对不起，这么晚了还给您打电话。

-我有急事要找 xxx。我想问一下关于……的事情。

不认识：

-您好！这里是学院办公室。

-您好！请问王老师在吗？我是他的学生 xxx。

-对不起，他出去了。可能二十分钟以后回来。

-好的，谢谢，我过一会儿再打电话。

Тема 19. Этикетные нормы письменной речи.

Стиль письма (почтовые и электронные сообщения, нейтральный и деловой стиль). Композиционные части письма: зачин, концовка. Смысловые части письма.

书信格式：

1.

尊敬的人类朋友：

你们好！

你们知道吗？你们的祖先曾经悠闲自得地在这块森林里漫步，他们每次走进森林都会带给我们许多美味。那时我们鸟类愉快而又安逸地生活在这片土地上，不受外人干扰，你们的祖先也过着舒适而又快乐的生活。那平静的泉水源源不断流向东边，顺溪而下。大雁栖息在树枝上窃窃私语，成群的麻雀在你们祖先头上盘旋。各种动物在森林里穿梭不息，一派繁忙景象。

时光流逝，过了不知多少时间，森林里已经没有了那片安宁，只有一片沉默的恐惧。大雁已经不再窃窃私语，麻雀躲在窝里不安地四下张望。你们人类拿着枪布下天罗地网捕杀我们，让我们一刻也不得安宁。我们的好多同伴被你们逮住，成了你们的盘中餐，我们还有好多同伴被你们囚禁在笼子里失去了自由。你们人类的汽车、轮船、飞机、工厂大量排放烟雾，空气难闻死了，我们在天上连方向都看不清楚。兄弟姐妹们得了一些稀奇古怪的病，没力气，头晕晕的。

人类朋友，你们这是怎么了？请你们三思，为了你们的幸福，像你们的祖先那样爱护我们吧！

此致

敬礼！

所有鸟儿

2.

亲爱的徐杰同学：

你好！

我可是你的老朋友了，不知道你还记不记得我呢？自从我回到老家之后，我就十分想念你，非常希望继续和你做朋友。

现在的我可不再是七、八岁时的小妹妹了，而是十一岁的大姑娘。在学校里也是顶尖的语文写作高手。我还告诉你一个好消息，我们家今年还增添了一位新成员，他就是我可爱的小弟弟——徐崑嘉。

现在的我，非常喜欢写作。我还是个超级阅读迷，对历史和哲学更是情有独钟。想让我开心起来其实并不难，只要看一会儿书或练一会儿字就会让我心情舒畅。不过，最高兴的事还是我曾获得过全国“智乐优”杯全国小学生创新作文大赛的一等奖。如果说阅读是放松神经的方式的话，那么写作就是我抒发情感的桥梁。

我期待着你的回信，我也想知道你喜欢什么，你的梦想是什么？我更想知道你的偶像是谁？你对未来有哪些憧憬。顺便告诉你，我的梦想是将来周游全世界。如果你嫌回信太麻烦，我们俩也可以在 QQ 上交流。我的网名是橙子，因为我喜欢魏晨哦，哈哈……

如果，你来到了我的家乡。一定要记得来找我哟！我能当你的小导游哦！
祝：学习进步，天天向上。

你的老朋友：徐 xxx

请假条格式：

1.

____领导/老师：

本人因_____原因(请假理由)，需请假____天(请假天数)，时间从____年__月__日至____年__月__日(请假期限)，请领导/老师予以批准！

附证明材料：(提供请假的相关证明，如医院诊断书等)

工作/学习情况说明：(如自己职务工作的交接，作业的完成情况等)

审批意见：

请假人： (手写签字)

日期：2020-05-18(请假日期)

2.

尊敬的__老师：

您好!

我是__级__班的 xxx。因天晚上我突然肚子痛，今天我妈妈要带我到医院检查。所以上午不能上学了。特此请假。请批准。

学生：王之涣

20XX年X月X日

3.

李老师：

您好！

我因病请假两天，但仍未痊愈，还不能上学，需要继续治疗，只好再续假两天，望能批准。

学生：孟浩然

20XX年X月X日

Тема 20. Речевой этикет делового общения в сфере экономики, политики, образования и культуры.

Деловой речевой этикет. Речевые особенности делового общения, примеры в повседневных ситуациях корпоративного взаимодействия, исполнения служебных задач, общения с партнерами. Обсуждение и поддержание речевого этикета при обсуждении вопросов политического, экономического и культурного характера.

正式场合例句：

您好！我是...，很高兴和您会面。

这是我的名片。

能在这里接待您和您的家人，本人深感荣幸。

如果您允许的话，我想花几分钟时间向您介绍下日程安排。

我会带您参观一下。

对于贵方的周密安排，我们无比感激。

您先请。

您意下如何？

还不能马上说定。

我们可以....，这样如果有问题的话，还来得及做一些修改。

即使我们很想这样做，但是恐怕不行了。

如果对某些细节有意见的话，请提出来。

我真诚地希望你们在这里过得愉快。

您在生活或者工作中，若有不便之处，请直接与我联系。

我们将在明晚八点在...餐厅为您举行接风晚宴。

我明天八点来接您。祝您度过美好的一天。

我先告辞了。

我想跟您确认一下，明天的会议安排在上午九点，地点在我们的办公室。

2. ПРАКТИЧЕСКИЙ РАЗДЕЛ

2.1. Рекомендуемый перечень выражений и диалогов

介绍：

——王老师，您好！这是我的朋友/同学/哥哥，他叫李白。李白，这是王老师。

——王老师，您好！认识您很高兴。

——张经理，您好！这是我的朋友李白，他是记者。李白，这是张经理。

——张经理，您好！很荣幸和您认识。 Rong2 xing4

——爷爷奶奶好！这是我的男朋友李白，他是白大的毕业生，现在在中白工业园工作。李白，这是我的爷爷奶奶。

——爷爷奶奶好！....

一日三餐：

- 1) 该吃早餐了。
- 2) 我开始做午饭了。
- 3) 我已经饿了。
- 4) 我都快饿死了。
- 5) 吃饭之前请洗手。
- 6) 请拿你的碗/筷子/盘子/叉子/杯子。
- 7) 他去拿碗了。等一下。
- 8) 把盘子放在中间。
- 9) 你看起来很饿。
- 10) 我们的饭菜真丰盛！
- 11) 今天的饭很好吃。
- 12) 今天的牛肉很不错。
- 13) 天啊，这个菜真辣！
- 14) 这是我最拿手的一道菜。

- 15) 看上去真好吃。
- 16) 请多喝点儿果汁。
- 17) 你几乎什么都没吃。
- 18) 你们不吃完，我们就哪儿也不去。
- 19) 请吃完它。
- 20) 不要玩儿你的食物。
- 21) 请保持桌面干净。
- 22) 别把汤洒在桌子上。
- 23) 饭后我们出去走走。
- 24) 饭后要擦嘴。吃完东西要漱口。
- 25) 这咖啡不热。面包过期了。
- 26) 这个沙拉是谁做的？
- 27) 他怎么没来吃饭？
- 28) 你一定饿了吧？
- 29) 龙虾好吃吗？
- 30) 你对三文鱼过敏吗？
- 31) 你还要点儿别的吗？
- 32) 你会用筷子吗？
- 33) 能帮我收拾盘子吗？
- 34) 你吃好了吗？嗯，我吃得很饱。
- 35) 你觉得饭菜怎么样？味道好极了！
- 36) 我感觉有点儿饿，你不饿吗？
- 37) 我也饿了，到了吃午饭的时候了。
- 38) 这个可以吃吗？对不起，你不能吃这个。
- 39) 这是什么鱼？这是金枪鱼。
- 40) 你能帮我准备餐具吗？非常愿意。

在饭店：

- 1) 我想吃中国菜。
- 2) 我们一共六个人，请给我们安排一张大桌。
- 3) 我要这个，这个和那个。
- 4) 请给我来一杯咖啡。
- 5) 这些已经够了。
- 6) 这个菜不是我要的。
- 7) 我点的菜还没上。
- 8) 要一个汉堡和一杯茶。
- 9) 我请客。我来付账。
- 10) 服务员，请结账。
- 11) 我们各付各的。
- 12) 不用找（钱）了。
- 13) 你觉得哪家饭店好？
- 14) 这附近有没有好吃的饭馆？
- 15) 这附近有法国餐厅吗？
- 16) 我需要预定吗？
- 17) 您这儿有什么特色菜吗？
- 18) 可以把菜单给我吗？
- 19) 有汉语/俄语/英语的菜单吗？
- 20) 你们这儿有什么啤酒？
- 21) 我也不知道吃什么。您推荐什么菜？
- 22) 我想要和那个人一样的菜。
- 23) 套餐里包括饮料吗？
- 24) 您还要什么？不了，这些够了，谢谢。
- 25) 可以刷卡吗？
- 26) 这个酒吧有音乐会，你想去看吗？

宴请客人：

- 1) 为我们的友谊干杯！
- 2) 祝你成功，干杯！
- 3) 大卫，你敬酒吧。
- 4) 小丽，我敬你一杯酒，谢谢你对我的帮助。
- 5) 来呀来呀，小刚，干了这杯。
- 6) 请您坐在这里。
- 7) 饭后你想喝茶还是咖啡？
- 8) 你需要一些米饭吗？
- 9) 吃饱了吗？
- 10) 再来一杯怎么样？
- 11) 不了，我已经喝很多了。
- 12) 您想喝什么样的咖啡？加牛奶和糖的咖啡。
- 13) 炸土豆的味道怎么样？很不错。
- 14) 你喜欢伏特加吗？这个鸡尾酒怎么样？

互相帮助

- 1) 请把糖拿给我好吗？
- 2) 您能开车送我到那家店吗？
- 3) 您能帮我填一下这张表吗？
- 4) 你的笔借我用一下，行吗？
- 5) 有笔吗？
- 6) 能借我 10 块钱吗？
- 7) 我可以请你帮个忙吗？
- 8) 没问题，完全可以。
- 9) 我想打听点儿事儿。
- 10) 我能用一下你的电话吗？

祝贺与祝愿：

- 1) 祝你们玩儿得愉快/高兴。

- 2) 生日快乐！新年快乐！圣诞快乐！
- 3) 祝你成功！祝你好运！
- 4) 希望你旅途愉快！
- 5) 恭喜你考上大学！
- 6) 谢谢您一直鼓励我。
- 7) 我和男朋友和好了。我真为你们高兴。

求学伊始：

- 1) 我在想选修什么课。
- 2) 我参加了很多课外活动。
- 3) 我想报名学习这个专业。
- 4) 我在考虑读哪个学校。
- 5) 你在哪所学校读书？
- 6) 你最喜欢哪门课？
- 7) 你喜欢学校的什么？
- 8) 你是新生吗？
- 9) 你有什么兴趣爱好？
- 10) 我是新来的，叫.....
- 11) 我是二年级的学生。我是大二学生。
- 12) 这是我们的教室。它又大又干净。
- 13) 你今年的课程怎么样？考试怎么样？
- 14) 我的专业是汉语。
- 15) 你参加什么课外活动吗？
- 16) 当然，我在学中国功夫。
- 17) 你在中国这一年打算做什么？
- 18) 学习学习再学习，我想多学点儿东西。

课堂学习：

- 1) 上课。请坐。下次别迟到了。
- 2) 别说话了。请安静。

- 3) 今天我们学习新课。
- 4) 跟我说。跟我读。请大声读。
- 5) 想一想。试一试。说一说。
- 6) 请说汉语。请到前面来。
- 7) 不要看课本。不要看手机。
- 8) 这里有人做吗？
- 9) 这个字怎么读？
- 10) 你能回答这个问题吗？

课外交流：

- 1) 我打算今天还你书，可是忘带了。
- 2) 我先简单介绍一下自己。
- 3) 祝你们假期愉快。
- 4) 不要再坐那儿学习了。
- 5) 我们休息一会儿吧。
- 6) 再努力试一下。
- 7) 你还得花更多时间来练习这个。
- 8) 你的发音非常好。
- 9) 你读得很流利。
- 10) 你取得了很大的进步。
- 11) 继续努力。
- 12) 没有人做得比你更好。
- 13) 我们组建一个学习小组怎么样？
- 14) 我们每个星期六上午一起学习，好吗？
- 15) 我一次可以借几本书？
- 16) 你读过很多书吗？
- 17) 上课的时间到了吗？
- 18) 还有五分钟上课。
- 19) 还好，没迟到。
- 20) 参加我们的汉语学习小组吧。

逛街购物：

商场

- 1) 我只是随便看看。
- 2) 我能试试这件吗？
- 3) 我觉得这件衣服不太合适。
- 4) 请问今天有折扣吗？
- 5) 今天这里打七折。
- 6) 有的商品买一赠一。
- 7) 这个颜色很流行。
- 8) 适合您尺寸的衣服已经卖光了。
- 9) 请您下个星期再来看看吧。
- 10) 你找到你喜欢的了吗？
- 11) 您能把这个杯子让我看一下吗？
- 12) 我喜欢这件，可以试穿吗？
- 13) 您这儿有纯棉的裤子吗？
- 14) 能便宜点儿吗？
- 15) 可以开发票吗？
- 16) 您想要紧身的，还是宽松的？

超市

- 1) 您要袋子吗？
- 2) 请输入密码。
- 3) 请小心拿好。
- 4) 啤酒在哪儿？
- 5) 这是免费赠送给您的。
- 6) 请问，你们有没有这样的东西？
- 7) 您好！我要5个鸡翅。

书店

- 1) 我昨天在这儿买的书有问题，想换一本。

- 2) 太抱歉了，我马上给您换。
- 3) 好的，稍等一下，马上给您换新的。
- 4) 这是今年的畅销书。
- 5) 你买了这本书以后，借我看看行吗？
- 6) 可以订购吗？
- 7) 书到了以后会给您打电话。
- 8) 明天下午两点有王教授的签名售书会。
- 9) 您有会员卡吗？
- 10) 您可以在电脑上找一找您要的书。

情感表达：

高兴沮丧

- 1) 我太高兴了！我非常高兴！
- 2) 我太激动了！
- 3) 听到这个消息我很开心！
- 4) 谢天谢地，终于考完了。
- 5) 感觉好极了！
- 6) 我从没有这么开心过。
- 7) 我今天心情不太好。
- 8) 真见鬼，没考及格。
- 9) 倒霉，没赶上火车。
- 10) 就差那么一点儿！
- 11) 怎么了，谁惹你了？
- 12) 新家怎么样？我很幸福。
- 13) 今天学校放假。欧耶！
- 14) 你今天看上去很高兴。对呀，我涨工资了！
- 15) 今天运气真好！
- 16) 要去看电影吗？我都等不及了！

担忧恐惧

- 1) 你今天好像有点儿伤心。
- 2) 你有什么心事吗？
- 3) 你该放松放松了。
- 4) 你担心什么呢？
- 5) 女朋友不爱我了，怎么办呀！冷静点儿。
- 6) 我觉得你太紧张了。

后悔自责

- 1) 我真不该那样做。
- 2) 我后悔了。
- 3) 都是我不好，把事情弄糟了。
- 4) 我太不小心了。
- 5) 我后悔没有努力学习。
- 6) 我要是不说那些话就好了。
- 7) 要是能回到那一天就好了。
- 8) 现在后悔也晚了。
- 9) 我知道，我做得有点儿过分了。
- 10) 我早就该猜到了。

安慰鼓励

- 1) 太遗憾了。
- 2) 没关系，这种事谁都会遇到。
- 3) 别再烦恼了。
- 4) 别想那么多了。
- 5) 打起精神来。
- 6) 你要看到好的一面。
- 7) 只要你想做，你就一定能做到。
- 8) 别担心了，那是常有的事儿。
- 9) 一切都会好起来的。
- 10) 你要努力试一试。

愤怒

- 1) 别看不起人！
- 2) 别把我当傻瓜！
- 3) 别那样看着我。
- 4) 你气死我了！
- 5) 你是不是在耍我？你是不是玩儿我？
- 6) 不要找借口，你今天必须完成。
- 7) 你怎么可以这样说话呢。
- 8) 太气人了，他怎么能这样做！
- 9) 为什么都是我的错？
- 10) 他再这样，我就不理他了！

2.2. Примерный перечень практических заданий

问候：

你和同事在超市里相遇，你们会说什么？

Вы случайно встретили коллегу в супермаркете, что скажете при этом?
(Составить диалог не меньше 80 иероглифов)

你和朋友约好下午 15:00 在咖啡馆见，可是他 15:20 才到，你们会说什么？

Вы с другом договорились встретиться в кафе в 15:00, но он пришел только в 15:20. Как пойдет беседа? (Составить диалог не меньше 80 иероглифов)

同意不同意：

林娜和小云在说手机的事情。林娜认为手机的好处比坏 huài 处多，小云认为手机的好处比坏处少。

她们会说什么呢？请写对话。（100 字）

你觉得应该如何礼貌地打电话和接电话？

请写短文，100 字左右

3. РАЗДЕЛ КОНТРОЛЯ ЗНАНИЙ

3.1. Примерный перечень заданий УСР

1) В качестве УСР №1 необходимо выполнить письменную работу на тему: Как встретить, поприветствовать, как правильно пригласить собеседника в общественное место (如何与人相识、问候, 如何邀请别人一起出去吃饭或者看电影). Необходимо составить ситуативный диалог в письменной форме с последующей устной защитой (2 часа).

2) В качестве УСР №2 необходимо выполнить письменную работу на тему: Приглашение в гости (如何邀请别人来家做客, 受邀做客应该怎么做怎么说). Необходимо составить ситуативный диалог в письменной форме с последующей устной защитой (2 часа).

3) В качестве УСР №3 необходимо выполнить письменную работу на тему: Согласие/несогласие(如何表达你同意某人的观点?如果你不同意, 如何礼貌地表达自己的观点看法或意见?). Необходимо составить ситуативный диалог в письменной форме с последующей устной защитой (2 часа)

4) В качестве УСР №4 необходимо выполнить письменную работу на тему: позитивные, нейтральные и табуированные темы (适合同中国人谈论的话题有哪些?有一个小时的时间, 你会同中国人聊什么?为什么?什么话题不合同中国人聊?同中国人聊天的禁忌是什么?为什么?). Необходимо составить ситуативный диалог в письменной форме с последующей устной защитой (2 часа).

5) В качестве УСР №5 необходимо выполнить письменную работу на тему:Речевой этикет телефонного разговора(应该如何打电话、接电话、写邮件?). Необходимо составить ситуативный диалог в письменной форме с последующей устной защитой (2 часа).

6) В качестве УСР №6 необходимо выполнить письменную работу на тему: деловой речевой этикет, речевые особенности делового общения, примеры в повседневных ситуациях корпоративного взаимодействия, исполнения служебных задач, общения с партнерами (商务语体、礼仪). Необходимо составить ситуативный диалог в письменной форме с последующей устной защитой (2 часа).

3.2. Варианты контрольных работ

翻译

- 1) поздравлять с рождением ребенка [обычно сына]
- 2) малый новогодний сочельник
- 3) первый день Нового года
- 4) любой экзамен будет сдан, ты обязательно сдашь
- 5) близкий
- 6) добрый
- 7) соглашаться
- 8) иметь смысл
- 9) попробовать
- 10) благодарность
- 11) сотрудничество
- 12) произошла неприятность
- 13) благодаря
- 14) помогать
- 15) требоваться
- 16) сердиться
- 17) ошибочно обвинять
- 18) специально
- 19) малый новогодний сочельник
- 20) праздник фонарей
- 21) потерять веру (надежду),
- 22) успокаиваться; быть спокойным
- 23) напрячься; волноваться
- 24) гарантировать
- 25) рекомендовать; советовать
- 26) юмористический
- 27) доброе слово
- 28) выражать

补充对话：

- 1) -您什么时候方便？我想请您到我家做客。
- _____
- 2) -小云，你能借我5千块钱吗？
- _____
- 3) 哈喽，这么早就来啦，快进来。
- _____
- 4) -我觉得钱最重要，因为你可以买很多你喜欢的东西。
- _____

- 5) -跟你聊天很开心，你这个人很幽默。
-_____
- 6) _____吧，他一定能赢。
- 7) 我_____下次上课不迟到。
- 8) 明天的比赛你准备得很好，不用_____。
- 9) 你的建议我会认真_____的。
- 10) -我想问你一个私人问题。
-_____。
- 11) -你觉得中国的政治怎么样？
-_____。
- 12) 请向张教授_____我的问候！

3.3. Список вопросов к зачету (экзамену)

Зачет (экзамен) проводится в форме письменного теста.

Примеры задания письменного теста:

填空：

- 1) _____曰：“_____，和为贵”。
- 2) 子曰：“非礼勿____，非礼勿____，非礼勿____，非礼勿_____。”
- 3) “不知礼，无以立也”的“立”是_____。
- 4) “婚礼”是嘉礼的一种，在婚礼上你可以说_____来祝贺新人。
- 5) “九族”是指高祖、曾祖、祖、____、本人、____、孙、曾孙和玄孙九代人。
- 6) 爷爷是爸爸的____，爸爸的哥哥是____，阿姨是_____。
- 7) 在中国，每年6月1日是_____节，9月10日是_____。
- 8) 中国的端午节是农历_____。
- 9) 每年农历八月十五是_____。
- 10) 中国的国庆节是_____。

写作：

- 1) 马大为认识了一个漂亮的姑娘，他是怎么认识的呢？请写对话（80字）

- 2) 叔叔生病了，马大为中午去医院看望他。下午两点马大为和女朋友见面，可是马大为迟到了 15 分钟。他们会说什么？请写对话（80 字）
- 3) 你的朋友借给你 3000 块钱，帮了你一个大忙。你为了表示感谢，想请他去你家吃饭。你会怎么邀请他？他去你家以后，你们会说什么？请写 2 个小对话。
- 4) 如果你和中国人聊天儿，会说什么呢？请写出 10 个合适的话题。

4. ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ РАЗДЕЛ

4.1. Учебно-методическая карта

Номер раздела, темы, занятий	Название раздела, темы	Количество аудиторных занятий				Количество часов УСП	Формы контроля знаний
		Лекции	Практические занятия	Семина. занятия.	Лабораторные занятия		
	Семестр I	0	90	0	0	12	
1.	Этикет. История возникновения речевого этикета.		2				Устный опрос/ Отчеты по домашним практическим упражнениям с их устной защитой
2.	История этикета Китая: сравнительно-сопоставительный экскурс.		4				Отчеты по домашним практическим упражнениям с их устной защитой
3.	Традиционный китайский этикет в зеркале современности.		4				Устный опрос / Письменные задания
4.	Современный китайский этикет и сферы его применения.		4				Устный опрос/ Письменные задания
5.	Этикет речевого поведения при обращении: соблюдение гендерных, возрастных и социально-общественных особенностей.		4				Отчеты по домашним практическим упражнениям с их устной защитой
6.	Этикет речевого поведения при знакомстве.		4				Устный опрос/ Письменные задания
7.	Речевое поведение. Особенности приветствия в китайской речевой культуре.		4				Устный опрос/ Письменные задания
8.	Речевое поведение. Особенности поздравление и пожеланий в китайской культуре.		4				Устный опрос/ Письменные задания
9.	Речевое поведение. Эстетика комплимента в китайской речи.		4				Устный опрос/ Письменные задания
10.	Речевое поведение. Этикет в общественных местах.		4			2	Устный опрос/ Письменные задания Письменная работа с устной защитой
11.	Речевое поведение. Речевой этикет в домашних условиях по приглашению с китайской стороны		4			2	Устный опрос/ Письменные задания Письменная работа с устной защитой

12.	Речевое поведение. Выражение просьбы о помощи.		4				Устный опрос/ Письменные задания Письменная работа (тест)
13.	Речевое поведение. Выражение извинений.		4				Устный опрос/ Письменные задания
14.	Речевое поведение. Выражение благодарности.		4				Устный опрос/ Письменные задания
15.	Речевое поведение. Выражение согласия/несогласия.		4			2	Устный опрос/ Письменные задания Письменная работа с устной защитой
16.	Речевое поведение. Прощание.		4				Устный опрос/ Письменные задания
17.	Позитивные, нейтральные и табуированные темы.		4			2	Устный опрос/ Письменные задания Письменная работа с устной защитой
18	Особенности речевого этикета при дистанционном общении по средством телефона.		4				Устный опрос/ Письменные задания
19.	Этикетные нормы письменной речи.		4			2	Устный опрос/ Письменные задания Письменная работа с устной защитой
20.	Речевой этикет делового общения в сфере экономики, политики, образования и культуры.		16			2	Устный опрос/ Письменные задания Письменная работа с устной защитой
	ИТОГО:		90			12	

4.2. Рекомендуемая литература

Основная литература

1. 国际礼仪 / 金正昆：中国人民大学出版社, 2015.08 – 336 页
2. 交际礼仪 (第二版) / 金正昆：中国人民大学出版社, 2015.08 – 401 页
3. 少儿礼仪读本 / 万里红, 李旻, 王初文：浙江大学出版社, 2016.06 – 81 页
4. 生而优雅：淑媛礼仪 / 何佩嵘：中信出版社, 2016.08 – 237 页
5. 新编 21 世纪政治学系列教材·国际政治系列 / 金正昆：中国人民大学出版社, 2015.06 – 221 页
6. 职场礼仪 (第二版) / 金正昆：中国人民大学出版社, 2015.08 – 428 页

Дополнительная литература

7. 礼尚往来：中国礼仪法则 / 章岩：贵州人民出版社, 2015.07 – 244 页
8. 社交礼仪的 N 个细节 / 干舒, 陈秋玲编著—北京：海潮出版社, 2005. – 229 页
9. 我最想要的礼仪书 / 马银春著—中国物资出版社, 2011.
10. 仪礼 / 彭林著—长沙：岳麓书社, 2011. 475 页
11. 中国传统民俗礼仪 / 王作楫, 王臻, 贺艳春编著—北京：气象出版社, 2014. – 233 页
12. 周礼 / 钱玄、钱兴奇、王华宝、谢秉洪著—长沙：岳麓书社, 2011. – 443 页

4.3.Электронные ресурсы

1. Образовательный портал БГУ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dl.bsu.by>. – Дата доступа: 12.02.2020.
2. Электронная библиотека БГУ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://elib.bsu.by>. – Дата доступа: 12.02.2020..